

TÜSİAD Görüş

TÜSİAD GÖRÜŞ DERGİSİ

SAYI: 77

Egemen Bağış
AB Bakanı ve Başmüzakereci
GÖRÜŞ DERGİSİ MAKALESİ

“AB’YLE DEĞİŞEN PARADİGMA VE TÜRKİYE’NİN KARARLILIĞI”

Avrupa Birliği süreci her zaman Türkiye için bir devlet politikası olmuş, ülkemizin olmazsa olmaz politikalarından biri olarak önemini korumuştur. Kuruluş felsefesine ve temsil ettiği değerlere baktığımızda Türkiye için değişim ve reform sürecinin en önemli tetikleyicisi AB perspektifi olmuştur.

Hükümet olarak göreve geldiğimiz günden itibaren bu perspektifi her zaman canlı tuttuk ve AB standartlarını yakalamak için kararlı bir reform süreci yürüttük, yürütmeye de devam ediyoruz. 3 Kasım 2002’de göreve geldik, ortaya çok önemli bir irade ve kararlılık ortaya koyduk, 45 yıl boyunca yapılamayanı iki yılda başararak 17 Aralık 2004’te müzakere tarihi aldık. 3 Ekim 2005’te başladığımız katılım müzakerelerini de aynı kararlılıkla yürütmeye devam ediyor, milletimizin talep ve beklentileri doğrultusunda atılması gereken her türlü adımı tereddütsüz şekilde uygulamaya koyuyoruz.

Hükümetimiz döneminde başlayan katılım müzakereleri, daha doğrusu bu müzakerelerin en önemli unsuru olan reform süreci, her türlü olumsuzluğa rağmen etkin bir şekilde sürdürülmekte. Bugün Türkiye reform hızı ve kararlılığı noktasında AB üyesi birçok ülkeyi geride bırakan bir performans sergilemekte. Hükümetimizin göreve geldiği 2002 yılından bugüne kadar, TBMM Genel Kurulu’nda yaklaşık 2000 mevzuat hayata geçirildi. Halen de TBMM Genel Kurul gündemimiz bu reform ve mevzuat çalışmalarımızla aynı yoğunluk içerisinde çalışmalarına devam ediyor.

Bizim kat ettiğimiz bu mesafeye rağmen Türkiye’ye karşı hala geçmişten gelen önyargıların devam ettiği, Türkiye üzerinden istismar çabalarının sürdüğü ve bunun neticesinde de AB’nin hakkaniyetten uzaklaştığı bir manzarayla karşı karşıya olduğumuz da aşîkar. 54 yıldır AB kapısında bekletilmek gibi hiçbir başka ülkeye uygulanmayan bir muameleyle, çifte standartlarla karşı karşıyayız. Ama bu haksızlıklara karşı tepkilerimizi, çağrılarımızı da net şekilde dile getirme konusunda Türkiye bugün gerekli özgüvene sahip. 11 yılda devrim niteliğindeki reformlarla ülkemizin demokratikleşme ve kalkınma mücadelesine imza atan hükümetimiz, AB sürecinde de Türkiye’nin elini güçlendirmiş, masada eşit bir aktör olduğunu hissettirmiştir.

Artık paradigma değişmiştir

AB sürecini, bu sürecin ülkemize katkılarını elbette önemsiyoruz. Ama geçmişteki gibi AB'nin bütün taleplerine 'Boynum kıldan ince' edasıyla yaklaşan bir ülke olmayı da reddediyoruz. Türkiye hükümetimiz döneminde hiçbir müzakerede, hiçbir platformda ezilen, ötelenen, kaybeden taraf olmamıştır. AB sürecinde de Türkiye, kaybeden olmayacak.

Türkiye artık AB gündemine teslim olan değil, AB'nin gündemini belirleyen bir ülke. Türkiye artık köşeye sıkışan değil, manevralarıyla, özgüveniyle köşeye sıkıştıran bir ülke. Türkiye bundan böyle her yeni duruma çekinceyle yaklaşan, çekinen değil, adalet ve hakkaniyetten yana cesur tavırla çekinilen bir ülke. Bu paradigma değişikliğinin en somut tezahürlerinden biri artık geride bıraktığımız Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin dönem başkanlığı oldu.

Pozitif Gündem/Vize

Ülkemizde ve Avrupa'daki bazı çevrelerde Rum Yönetimi'nin -sözde- dönem başkanlığında AB sürecinin duracağı beklentisi vardı ama attığımız karşılıklı adımlarla bu beklentileri boşa çıkardık. AB tarihinde olmayan bir formülü icat ettirdik ve karşılıklı mutabakat içinde 'Pozitif Gündem' sürecini, Ankara'da, başlattık. Bu süreç çerçevesinde sekiz başlıkta alt komisyonlar kurduk ve müzakere sürecini sözde dönem başkanlığı mekanizmasını by-pass ederek sürdürmüş olduk.

Aynı dönem içinde çok daha önemli bir şeyi başardık... Biz Schengen bölgesiyle vizesiz seyahat için yıllardır Konsey'in Komisyon'a yetki vermesini bekliyorduk. Rumların dönem başkanlığına rağmen, 27 ülkenin oybirliğiyle –tanımadığımız Güney Kıbrıs Rum Yönetimi de dahil- biz yıllardır beklediğimiz bu kritik adımın atılmasını sağladık. Netice olarak vize muafiyeti konusunda çok kritik bir eşiği aştık ve Konsey'in Komisyon'a yetki vermesini sağladık.

Şimdi Yol Haritası konusunda kritik bir dönemecin içindeyiz. Yakında bu eşiği de aşacağımızı ümit ediyoruz. Şu bilinmelidir ki doğru yolda olmayan bir yol haritasını bizim kabul etmemiz mümkün değil. Bu konuda elimiz zayıf da değil. Eğer yol haritasında beklemediğimiz koşullarla karşılaşarsak o zaman Türkiye için Geri Kabul Anlaşması'nı imzalamak mümkün olmayacak.

Kendi İlerleme Raporu'muz

Biz Türkiye'nin reform sürecinin AB'nin yaşadığı krize ve mevcut sorunlara kurban edilmesine izin vermedik, vermeyeceğiz. Kimsenin Türkiye'yi haksızca itham etmesini biz kabul etmedik, etmeyeceğiz. Bizi itham edenlerin foyasını da eylemlerimizle, verilerle, gerçeklerle ortaya çıkarmaya devam edeceğiz.

Bu anlayışla ilk kez kendi İlerleme Raporu'muzu hazırladık. Bu İlerleme Raporu'yla Türkiye'de reform sürecinin durduğunu, AB sürecinin duraksadığını, ülkemizin yükümlülüklerini yerine getirmedini iddia edenlere 'Hodri meydan' dedik. Nitekim sadece bir yılda gerçekleştirdiğimiz reformlar 270 sayfayı buldu. Bu raporda da görüleceği üzere biz AB dönem başkanlığının Güney Kıbrıs Rum Yönetimi tarafından üstlenildiği günlerde, hiçbir şekilde bu sözde yarım ada devletini muhatap almadan, başta Avrupa Komisyonu olmak üzere, Avrupa Parlamentosu ve diğer AB kurumlarıyla mevcut ilişkilerimizi 2012 yılında yakın bir işbirliği içinde sürdürdük.

İlerlememizi bloke etmedik

Bizi bu süreçte güçlendiren en önemli husus siyasi blokajlara aldırılmadan, yarın AB üyesi olacakmış gibi müktesebata uyum çalışmalarını devam ettirmemiz. Bu, hükümet olarak bizim aldığımız stratejik bir karar oldu ve bu sayede sürecin tıkanıklığından Türkiye'yi sorumlu tutabilecek çevrelerin elinden bütün kozlarını almış olduk.

Şu anda 17 fasılda blokaj var ama buna rağmen biz uyum çalışmalarına ara vermediğimiz için siyasi blokajların kalkması halinde 12 ayda 10 faslı, 18 ayda ise 15 faslı açabilecek durumdayız.

Başarımız görülüyor

Türkiye bugün itibarıyla AB standartlarına bazı AB ülkelerinden bile daha yakın. Bunu Avrupa'nın aklı başında, sağduyu sahibi politikacıları da takdir ve itiraf ediyor. İngiltere'nin eski dışişleri bakanı Jack Straw anılarını yazdığı kitapta (Last Man Standing: Memoirs of a Political Survivor) bunu açıkça dile getiriyor ve diyor ki: "...Hasta adam artık iyileşti. Ekonomik güçle birlikte diplomatik güç de geldi... Bugün hala AK Parti'yi 'İslamcı' olarak etiketlemeyi sevenler için kafa karıştıran çelişki şu: Geleneksel Batılı ekonomik testlere göre, Erdoğan'ın hükümeti gelmiş geçmiş en başarılı savaş sonrası Türk hükümeti... 33 müzakere başlığının, 17'si engellenmiş durumda. Hiçbir aday ülkeye böyle davranılmamıştır. Acil sorun Kıbrıs'tır. Bu sorun, Fransa, Almanya ve İngiltere tek ses olursa çözülebilir... Tüm bunda kaybedecek olan AB, Türkiye değil. Türkiye'nin AB'ye duyduğu ihtiyaçtan çok, AB'nin Türkiye'ye şu anda ihtiyacı var."

Keza yine Alman Dışişleri Bakanı, dostumuz, Westervelle de geçtiğimiz günlerde eğer böyle giderse Türkiye'nin Avrupa'ya rağbet etmesinden çok Avrupa'nın Türkiye'ye rağbet etmek zorunda kalacağı yönünde son derece sağduyulu ve ümit veren bir çıkış yaptı.

Bu ve bunun gibi açıklamaları artık daha çok duyuyoruz ve şaşırıyoruz. Hatta AB'ye Nobel Barış Ödülü verilme gerekçesinde ve ödülü alırken yapılan konuşmalarda da Türkiye'nin AB'ye yaptığı katkılar vurgulanmıştır.

İngiltere Başbakanı David Cameron'ın 2015 seçimlerinden sonra ülkesinin AB üyeliğini referanduma götüreceğine yönelik açıklamasını da aslında AB'nin Türkiye'ye karşı tutumundan bağımsız olarak değerlendirmek mümkün değil. AB ve AB ülkelerindeki muhataplarımızla yaptığımız temaslarda Başbakanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın ve Cameron'ın açıklamalarının sarsıcı bir etkide bulunduğunu gözlemliyoruz. Zira iki lider de AB'ye şahsi tepkiden çok, Birliğin işleyişine, çelişkili, tutarsız politikalarına, dışlayıcı bir niteliğe doğru gidişatına tepki göstermiştir. İki lider de daha esnek, daha kapsayıcı, daha vizyoner bir AB arzularını dile getirmiştir.

Tek fasıl yetmez

Yeni yönetimle birlikte, Fransa'nın 22'inci Fasıl'da (Bölgesel Politika ve Yapısal Araçların Koordinasyonu) Sarkozy yönetiminin koyduğu engeli kaldıracağını açıklaması önemli. Biz bunu tıkanan müzakerelere cansuyu niteliğinde görüyor ama bunun yeterli olmadığını da vurguluyoruz. Bu sadece bir başlangıç. Sadece bir fasılda böyle olumlu bir tutum takınılması, diğer fasıllardaki blokajların kaldırılması ihtiyacını değiştirmez.

İrlanda AB Bakanı'nı dönem başkanlığı başlamadan önce ülkemizde ağırlamıştık. Dönem başkanlığı başlayınca da benim iki kez İrlanda'ya ziyaretim oldu. Bu dönem başkanlığında en az bir veya birkaç fasılın açılması konusundaki beklentilerimizi İrlandalı dostlarımız da paylaşıyor ve bunun için samimi bir çaba içerisindedir. Yakalanan olumlu atmosfer ve yoğun temas trafiğinin beklediğimiz somut neticeleri almamızı sağlayacak yolu açmasını ümit

ediyoruz. Türkiye'nin artık ilerlemeden, kalkınmadan, demokrasiden, hukuk ve özgürlüklerden taviz vermesi, bu yoldan geriye dönmesi mümkün değil.